

**महाराष्ट्र विधानपरिषद**  
**दिवसाच्या कामकाजाचा क्रम**  
**गुरुवार, दिनांक १९ डिसेंबर, २०२४**  
**(सकाळी ११.०० वाजता)**

**एक : सभापतींची निवडणूक —**

- (१) श्री.श्रीकांत भारतीय, वि.प.स. यांचा प्रस्ताव —  
"प्रा.राम शिंदे, वि.प.स. यांची महाराष्ट्र विधानपरिषदेचे सभापती म्हणून निवड करण्यात यावी."  
डॉ.मनिषा कायंदे, वि.प.स. अनुमोदन देतील.
- (२) श्रीमती उमा खापरे, वि.प.स. यांचा प्रस्ताव —  
"प्रा.राम शिंदे, वि.प.स. यांची महाराष्ट्र विधानपरिषदेचे सभापती म्हणून निवड करण्यात यावी."  
श्री.अमोल मिटकरी, वि.प.स. अनुमोदन देतील.
- (३) श्री.शिवाजीराव गर्जे, वि.प.स. यांचा प्रस्ताव —  
"प्रा.राम शिंदे, वि.प.स. यांची महाराष्ट्र विधानपरिषदेचे सभापती म्हणून निवड करण्यात यावी."  
श्री.ज्ञानेश्वर म्हात्रे, वि.प.स. अनुमोदन देतील.

**दोन : कागदपत्रे सभागृहाच्या पटलावर ठेवणे —**

- मुख्यमंत्री** : (क) "श्री साईबाबा संस्थान विश्वस्तव्यवस्था, शिर्डी यांचा सन २०२३-२०२४ या वर्षाचा वार्षिक अहवाल" सभागृहासमोर ठेवतील.

(ख) "महाराष्ट्र राज्य मानवी हक्क आयोग यांचा सन २०२१-२०२२ व सन २०२२-२०२३ या वर्षांचे अनुक्रमे एकविसावा व बावीसावा वार्षिक अहवाल" सभागृहासमोर ठेवतील.

(ग) "विधानपरिषदेच्या सन २०२४ च्या तिसऱ्या (पावसाळी) अधिवेशनात दिनांक २७ जून, २०२४ ते दिनांक १२ जुलै, २०२४ या कालावधीत मा. मुख्यमंत्री महोदयांनी विधानपरिषद सभागृहात दिलेल्या एकूण १८२ आश्वासनांची यादी, तसेच सन २०२४ चे तिसरे (पावसाळी) अधिवेशन संस्थगित झाल्यानंतर, पूर्तता करण्यात आलेल्या एकूण १५१ आश्वासनांच्या पूर्ततेची विवरणपत्रे यादीसह" सभागृहाच्या पटलावर ठेवतील.

तीन : राज्यपालांच्या अभिभाषणावरील चर्चेस मुख्यमंत्र्यांचे उत्तर -

चार : म.वि.प. नियम ९३ अन्वये सूचनांची निवेदने -

(१) श्री.सुनिल शिंदे, वि.प.स. यांच्या पुढील निकडीच्या सार्वजनिक महत्वाच्या विषयावरील सूचना क्रमांक १ वर मुख्यमंत्री निवेदन करतील :-

"महाराष्ट्र राज्य लोकसेवा आयोगाच्या दिरंगाईमुळे राज्यातील उमेदवारांचे भवितव्य धोक्यात येत असल्याबाबत."

(२) श्री.मिलिंद नार्वेकर, वि.प.स. यांच्या पुढील निकडीच्या सार्वजनिक महत्वाच्या विषयावरील सूचना क्रमांक २ वर मुख्यमंत्री निवेदन करतील :-

"पालघर जिल्ह्यात होत असलेले बालमृत्यू रोखण्याबाबत."

(३) श्री.अभिजीत वंजारी, वि.प.स. यांच्या पुढील निकडीच्या सार्वजनिक महत्वाच्या विषयावरील सूचना क्रमांक ३ वर मुख्यमंत्री निवेदन करतील :-

"नागपूर महानगरपालिकेच्या अग्निशमन विभागात पद भरती करण्याबाबत."

(४) श्री.अंबादास दानवे, वि.प.स. यांच्या पुढील निकडीच्या सार्वजनिक महत्वाच्या विषयावरील सूचना क्रमांक ४ वर मुख्यमंत्री निवेदन करतील :-

"छत्रपती संभाजीनगर शहरामध्ये पुंडलिकनगर, जिन्सी, बेगमपुरा, सिटीचौक व एमआयडीसी सिडको परिसरामध्ये गुन्हेगारीचे प्रमाण वाढत असल्याबाबत."

पाच : म.वि.प. नियम १०१ — अ अन्वये विशेष उल्लेख — (असल्यास)

- मध्यंतर -

सहा : मुख्यमंत्र्यांचा प्रस्ताव :-

"महाराष्ट्र विधानपरिषद नियमांतील नियम २८९ अन्वये पुरवणी मागण्यांवरील चर्चेच्या संदर्भात, विधानपरिषद नियमांतील नियम २३० (२) मधील तीन दिवसांच्या कालावधीची जी तरतूद आहे ती स्थगित करण्यात यावी"

सात : सन २०२४-२०२५ च्या पुरवणी मागण्यांवर चर्चा (पहिला दिवस)

मुख्यमंत्री

आठ : शासकीय विधेयके —

विधानसभेने संमत केल्याप्रमाणे — विधेयक विचारात घेणे.

(१) सन २०२४ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक ३० — महाराष्ट्र वस्तू व सेवा कर (सुधारणा) विधेयक, २०२४

(२) सन २०२४ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक ३१ - महाराष्ट्र मुद्रांक (सुधारणा) विधेयक, २०२४

**नऊ :** मुख्यमंत्री यांचा म.वि.प. नियम १०६ अन्वये शासकीय ठराव :-

ज्याअर्थी, नागरी विमान चालन संचालक, नागरी विमान चालन मंत्रालय, भारत सरकार, नवी दिल्ली यांनी वायुयान अधिनियम, १९३४ (१९३४ चा २२) याची कलमे ५ व ७ आणि ८ चे पोट-कलम (२) याअन्वये प्रदान केलेल्या अधिकारांचा वापर करून करण्यात आलेले वायुयान नियम, १९३७ याच्या भाग अकरा मध्ये अंतर्भूत असलेल्या नियमांस अनुसरून महाराष्ट्रात "लोहगाव विमानतळ, पुणे" याकरिता भारतीय विमानतळ प्राधिकरणास विमानतळ लायसन्स संरक्षण आणि सार्वजनिक वापरार्थ दिले आहे;

आणि ज्याअर्थी, लोहगाव विमानतळ, पुणे येथील उक्त विमानतळाचे, "जगद्गुरु संत तुकाराम महाराज आंतरराष्ट्रीय विमानतळ, पुणे" असे पुनर्नामकरण करणे आणि त्या प्रयोजनासाठी, असा प्रस्ताव नागरी विमान चालन मंत्रालय, भारत सरकार यांच्याकडे पाठविण्यापूर्वी, त्यास राज्य विधानमंडळाच्या दोन्ही सभागृहांची मान्यता मिळविल्यानंतर, नागरी विमान चालन मंत्रालय, भारत सरकार यांची मान्यता मिळविणे इष्ट वाटते;

त्याअर्थी, आता, महाराष्ट्र विधानपरिषद नियम याच्या नियम १०६ अनुसार, महाराष्ट्र विधानपरिषद, याद्वारे, लोहगाव विमानतळ, पुणे येथील उक्त विमानतळाचे "जगद्गुरु संत तुकाराम महाराज आंतरराष्ट्रीय विमानतळ, पुणे" असे पुनर्नामकरण करण्याची शिफारस केंद्र शासनाला करीत आहे.

**दहा :** सर्वश्री अंबादास दानवे, सतेज ऊर्फ बंटी पाटील, एकनाथराव खडसे, अॅड.अनिल परब, सर्वश्री अभिजीत वंजारी, शशिकांत शिंदे, सचिन अहिर, अशोक ऊर्फ भाई जगताप, सुनिल शिंदे, जयंत आसगावकर, जगन्नाथ अभ्यंकर, श्रीमती प्रज्ञा सातव, धीरज लिंगाडे, राजेश राठोड, सुधाकर अडबाले, वि.प.स. यांचा म.वि.प. नियम २५९ अन्वये प्रस्ताव -

"राज्यातील कायदा व सुव्यवस्थेची निर्माण झालेली गंभीर परिस्थिती, गुन्ह्यांना आळा घालण्यात सरकारला आलेले अपयश, राज्यात अवैध धंद्यात झालेली वाढ,

परभणी जिल्ह्यात संविधानाची विटंबना केल्याने उक्त घटनेच्या निषेधार्थ आंबेडकरी बांधवांनी केलेल्या आंदोलनावर कॉंबिंग ऑपरेशनच्या नावाखाली लाठीचार्ज करणे, आंदोलना दरम्यान सोमनाथ सुर्यवंशी या निरपराध युवकाचा कारागृहात झालेला मृत्यु, बीड जिल्ह्यातील केज तालुक्यात संतोष देशमुख या सरपंचाचे अपहरण करून केलेली हत्या, सत्ताधारी पक्षाच्या लोकप्रतिनिधीच्या नातेवाईकांचे अपहरण करून करण्यात आलेली हत्या, सत्ताधारी पक्षाचे वांद्रे येथील माजी लोकप्रतिनिधी यांची करण्यात आलेली हत्या, अश्या अनेक घटना राज्यात घडल्यामुळे नागरिकांमध्ये असुरक्षिततेची भावना निर्माण झालेली असणे, राज्यात ग्रामीण व शहरी भागात अंमली पदार्थांची तस्करी, विक्री व सेवन मोठ्याप्रमाणात होत असून यामुळे तरुण पिढी उद्ध्वस्त होत असणे, आचारसंहिता काळात सत्ताधारी पक्षाच्या नेत्यांनी पोलीस दलाचा गैरवापर करून विरोधी पक्षाच्या कार्यकर्त्यांवर गुन्हे दाखल करणे, तसेच तडीपारीच्या नोटीस काढून त्यांचेवर दबावतंत्राचा वापर करणे, बदलापूर येथे शाळकरी मुलींवर केलेल्या लैंगिक अत्याचाराच्या घटनेप्रमाणेच राज्यात अनेक ठिकाणी महिलांवरील अत्याचाराच्या घडलेल्या घटना, त्यामुळे जनतेमध्ये झालेला उद्रेक, शासकीय रुग्णालयात तज्ञ वैद्यकीय अधिकारी व नर्ससेची कमतरता, ग्रामीण भागात एमबीबीएस डॉक्टर मिळत नसल्याने पर्यायी व्यवस्था करणे, राज्यात मलेरिया, डेंग्यू, स्वाईन फ्लू इत्यादी रोगांच्या साथी आटोक्यात आणण्यासाठी शासनाने करावयाची उपाययोजना, राज्यातील सर्व वैद्यकीय महाविद्यालये तसेच शासकीय, निमशासकीय रुग्णालयांना आवश्यक औषधे व वैद्यकीय साहित्य खरेदी व त्यांची गुणवत्ता पडताळणी यामध्ये झालेले गैरव्यवहार, विदर्भ-मराठवाडा-खान्देश व पश्चिम महाराष्ट्रातील सोयाबीन, तूर, कापूस व धान इत्यादी हमी भावापेक्षा कमी भावात खरेदी करण्यात येणे, खरेदी केंद्रे उशिरा सुरु झाल्याने शेतक-यांना आपला माल खाजगी व्यापा-यांना कमी दरात विकावा लागणे, त्यामुळे शेतकरी हवालदील झालेला असणे, भारतीय कापूस महामंडळाने देशभरात ३४ लाख कापसाच्या गाठी खरेदी करणे, सर्वाधिक तेलंगणा राज्याने २० लाख गाठीची खरेदी करणे, महाराष्ट्रात केवळ ५ लाख ४२ हजार गाठीची खरेदी करणे, त्यामुळे शेतकऱ्यांमध्ये पसरलेला असंतोष, राज्यातील शेतकऱ्यांना दिवसा वीज देण्याकडे दुर्लक्ष होत असल्यामुळे शेतीच्या उत्पादनात घट झाल्याने शेतकरी त्रस्त होणे, तसेच ट्रान्सफॉर्मरची नादुरुस्ती व अपुरा पुरवठा यामुळे शेत पिकांचे होत असलेले नुकसान, माहे जून ते नोव्हेंबर, २०२४ या काळात अतिवृष्टी, पूर, सततचा पाऊस व अवकाळी पाऊस यामुळे

राज्यातील फळपिकांचे नुकसान झाले असणे, कोकणातील हापूस आंबा, काजू व सुपारी उत्पादन घेण्याच्या बागायतदारांना पिक विमा देण्यासाठी होत असलेले दुर्लक्ष, विदर्भातील अनेक सिंचन प्रकल्प अपूर्णावस्थेत व बंद स्वरूपात असल्याने विदर्भातील नागरिकांना अनेक समस्यांना सामोरे जावे लागणे, गत १२ वर्षात विदर्भात एकही सिंचन प्रकल्प न येणे, वैनगंगा-नळगंगा-पैनगंगा नदी जोड प्रकल्प, मराठवाडा वॉटरग्रीड, पोकरा टप्पा – २ या प्रकल्पाच्या नुसत्या घोषणा करणे, गत दहा वर्षांपासून एक रुपयाचीही तरतूद न करणे, तसेच जलयुक्त शिवार टप्पा -२ सारखे महत्वाकांक्षी प्रकल्प सुरु करुनही भर पावसाळ्यात जनतेला टॅकरने पाणीपुरवठा करावा लागणे, विदर्भ तसेच मराठवाड्यातील दुष्काळग्रस्त शेतकऱ्यांना दुष्काळी परिस्थितीची झळ कमी व्हावी म्हणून जलयुक्त शिवार टप्पा -२ तसेच नानाजी देशमुख कृषी संजिवनी प्रकल्प टप्पा -२ यासारखे प्रकल्प अनेक वर्षांपासून प्रलंबित असून पुर्णत्वास नेले नसल्यामुळे जलसिंचनाच्या अनुशेषात झालेली वाढ, मातोश्री पांदण रस्ते योजना क्लिष्ट असल्यामुळे योजनेची अंमलबजावणी न होणे, मराठवाडा वॉटर ग्रीड या महत्वाकांक्षी प्रकल्पास महायुती सरकारने सन २०१९ मध्येच तत्वतः मान्यता देवूनही प्रकल्पाच्या सर्वेक्षणा इतकीही तरतूद करण्यात आलेली नसल्यामुळे प्रकल्पास होत असलेला विलंब, विदर्भ औद्योगिक दृष्ट्या मागासलेला असून औद्योगिक विकासासाठी धोरण तयार करण्याकडे होत असलेले दुर्लक्ष, राज्यातील उद्योग परराज्यात गेल्याने बेरोजगारीचे वाढलेले प्रमाण, महामानव डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांचे इंदू मिल येथील स्मारकाचे काम धिम्या गतीने सुरु असून अरबी समुद्रात उभारण्यात येणारे छत्रपती शिवाजी महाराजांचे स्मारकाची केवळ घोषणा करणे, त्यासाठी निधीची ठोस तरतूद करण्यात आली नसल्याने होत असलेला विलंब, सिंधुदुर्गामध्ये छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या पुतळा निकृष्ट बांधकामामुळे आठ महिन्यांतच कोसळण्याची घडलेली घटना, "हिंदू हृदयसम्राट बाळासाहेब ठाकरे" महामार्गावर गत दोन वर्षात १४० अपघातामध्ये २३३ नागरिकांचा झालेला मृत्यू, राज्यात शिक्षकांची अनेक पदे रिक्त असल्यामुळे शाळेच्या गुणवत्तेसह प्रशासनाच्या कार्यक्षमतेवर त्याचा परिणाम होणे, तदनुषंगाने रिक्त पदे तात्काळ भरण्याची आवश्यकता, शालेय गणवेश विद्यार्थ्यांस पुरविण्यास होत असलेला विलंब, तसेच सदरहू गणवेश निकृष्ट व विद्यार्थ्यांच्या गणवेशाचे मोजमाप योग्य नसल्यामुळे विद्यार्थ्यांना गणवेश परिधान करण्यास येत असलेल्या अडचणी, अनेक शाळांचे खाजगीकरण करुन उद्योजकांना देण्यात येत असलेला प्रयत्न, राज्यातील

बांधकाम कामगारांना शासनामार्फत देण्यात येत असलेल्या सोयी सुविधांमध्ये सुरु असलेला अनागोंदी कारभार, त्यामुळे कामगारांचे होत असलेले नुकसान, याबाबत शासनाने करावयाची कार्यवाही व उपाययोजना.”

**अकरा : (मंगळवार, दिनांक १७ डिसेंबर, २०२४ व बुधवार, दिनांक १८ डिसेंबर, २०२४ रोजीच्या दिवसाच्या कामकाजाच्या क्रमात दर्शविण्यात आलेला म.वि.प. नियम २६० अन्वये प्रस्ताव) —**

**सर्वश्री प्रविण दरेकर, हेमंत पाटील, विक्रम काळे, परिणय फुके, डॉ.मनिषा कायंदे, सर्वश्री अमोल मिटकरी, सदाशिव खोत, श्रीमती भावना गवळी, प्रा.राम शिंदे, सर्वश्री कृपाल तुमाने, प्रसाद लाड, श्रीकांत भारतीय, निरंजन डावखरे, राजहंस सिंह, योगेश टिळेकर, विक्रांत पाटील, रणजितसिंह मोहिते-पाटील, श्रीमती चित्रा वाघ, श्रीमती उमा खापरे, सर्वश्री किशोर दराडे, पंकज भुजबळ, शिवाजीराव गर्जे, इद्रिस नाईकवाडी, वि.प.स. यांचा म.वि.प. नियम २६० अन्वये प्रस्ताव —**

"सन २०१४ ते २०१९ या कालावधीत तत्कालीन सरकारने राज्यातील जनतेच्या दृष्टीने अतिशय महत्वाचे असणारे परंतु अनेक वर्षांपासून प्रलंबित असणारे प्रकल्प जसे की, नवी मुंबई विमानतळ, शिवडी न्हावाशेवा सागरी महामार्ग, महामानव डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांचे इंदू मिल येथील स्मारक, विदर्भातील सिंचनाचा अनुशेष इत्यादी प्रकल्पांना गती मिळणे, परिणामी आज हे सर्व महत्वाकांक्षी प्रकल्प दृष्टीक्षेपात येणे, नुकत्याच झालेल्या विधानसभा निवडणुकीमध्ये परत महायुती सरकार सत्तेवर आल्याने, विदर्भ मराठवाड्यासह संपूर्ण महाराष्ट्रातील जनतेमध्ये राज्यातील जनतेसाठी विशेषतः शेतकऱ्यांसाठी महत्वाचे असणारे वैनगंगा-नळगंगा-पैनगंगा नदीजोड प्रकल्प, मराठवाडा वॉटर ग्रीड, POCRA टप्पा- २ तसेच जलयुक्त शिवार टप्पा-२ सारखे महत्वाकांक्षी प्रकल्प तातडीने मार्गी लागतील अशी आशा निर्माण होणे, राज्यातील शेतकऱ्यांच्या विशेषतः विदर्भातील शेतकऱ्यांसाठी अतिशय महत्वाचे असणाऱ्या वैनगंगा-पैनगंगा नदीजोड प्रकल्पाला, तत्त्वतः मान्यता गत महायुती सरकारने दिलेली असल्याने, हा प्रकल्प तातडीने सुरु करून विदर्भातील सर्व शेतकऱ्यांसाठी सिंचनाची सुविधा कायमस्वरूपी उपलब्ध करून देण्याची आवश्यकता; त्याकरीता, या प्रकल्पाची कालबद्ध रीतीने

अंमलबजावणी करावी, अशी जनतेमधून होत असलेली मागणी, विदर्भ तसेच मराठवाड्यातील दुष्काळग्रस्त शेतकऱ्यांना दुष्काळी परिस्थितीची झळ कमी व्हावी, याकरीता महाविकास आघाडी सरकारच्या कालावधीत कार्यवाही न झालेल्या जलयुक्त शिवार टप्पा-२, तसेच नानाजी देशमुख कृषी संजीवनी प्रकल्प (POCRA) टप्पा-२ ह्या प्रकल्पांची अंमलबजावणी तातडीने सुरु करण्याची शेतकरी बांधवांकडून होत असलेली मागणी, तसेच विदर्भ, मराठवाड्यातील अनुशेष दूर व्हावा याकरीता विविध प्रकल्पांना गती देण्याची आवश्यकता, संपूर्ण राज्यातील शेतकऱ्यांसाठी, अतिशय महत्वाचे असणारे पांदण रस्ते तातडीने पूर्ण व्हावे याकरीता "मातोश्री पांदण रस्ते" योजने मध्ये शेतकऱ्यांच्या हिताच्या दृष्टीने बदल करून, या योजनेची अंमलबजावणी सुटसुटीत व्हावी याकरीता आवश्यक ते प्रयत्न करण्याची आवश्यकता, मराठवाड्यातील जनतेसाठी महत्वाचा असणाऱ्या "मराठवाडा वॉटर ग्रीड" या महत्वाकांक्षी प्रकल्पास महायुती सरकारने २०१९ मध्येच तत्त्वतः मान्यता देणे, परंतु महाविकास आघाडी सरकारच्या कालावधीत या प्रकल्पावर कार्यवाही न होणे, आता परत महायुती सरकार सत्तेवर आल्याने ह्या प्रकल्पाना देखील गती मिळावी अशी मराठवाड्यातील जनतेची होत असलेली मागणी, विदर्भ, मराठवाडा व खानदेशातील जनतेच्या आयुष्यात खऱ्या अर्थाने समृद्धी आणणारा "हिंदुहृदयसम्राट बाळासाहेब ठाकरे" समृद्धी महामार्ग महायुती सरकारच्या कालावधीत सुरु होणे, या महामार्गाच्या शेवटच्या टप्प्याचे लोकार्पण होवून हा महत्वाकांक्षी महामार्ग जनतेच्या सेवेसाठी तातडीने उपलब्ध व्हावा, अशी संपूर्ण राज्यातील जनतेकडून होत असलेली मागणी, सोयाबीन उत्पादक शेतकऱ्यांसाठी महायुती सरकारने हमी भावाने, सोयाबीनची विक्री खरेदी करणे, परंतु शेतकऱ्यांची वाढती मागणी लक्षात घेता, सदर खरेदी जानेवारीपर्यंत सुरु राहावी अशी शेतकरी बांधवांकडून होत असलेली मागणी, राज्यातील सर्व शेतकरी बांधवांना दिवसा वीज मिळावी याकरीता राज्यातील सर्व सबस्टेशनच्या परिसरात सोलर पार्क उभारण्याच्या योजनेला गती देण्याची आवश्यकता, शेतकरी बांधवांच्या या विविध समस्या सोडविण्याकरीता शासनाने करावयाची उपाययोजना व कार्यवाही, विदर्भातील शेतकऱ्यांसाठी मूल्यसाखळी निर्माण होऊन यांचे शेतमालास चांगला दर मिळावा याकरिता SMART व MAGNET सारखे प्रकल्प विदर्भामध्ये प्राधान्याने मान्यता देऊन सुरु करण्याची आवश्यकता, तसेच रोजगाराच्या विविध संधी उपलब्ध व्हाव्यात याकरिता उद्योग विभागाची समूह विकास योजना विदर्भामध्ये प्राधान्याने राबविण्याची आवश्यकता,



महायुतीचे सरकार परत सत्तेवर आल्याने मुंबईसह MMRDA परिसरातील महत्वाचे पायाभूत सुविधांचे प्रकल्प, जसे की, नवी मुंबई आंतरराष्ट्रीय विमानतळ, कोस्टल रोड, उर्वरीत मेट्रो प्रकल्प व इतर प्रकल्प तातडीने सुरु होऊन जनतेच्या सेवेत उपलब्ध होण्यासाठी तातडीने करावयाची कार्यवाही व त्यावर करावयाच्या शासकीय उपाययोजना."

**विधान भवन,**

नागपूर

दिनांक : १८ डिसेंबर, २०२४.

**जितेंद्र भोळे**

सचिव (१) (कार्यभार),

महाराष्ट्र विधानपरिषद.

असुधारित प्रत